

The Lavreotike subsoil was rich in various ores and minerals. The richest metalliferous deposit was of argentiferous lead. From its exploitation Athenians minted the famous attic *glafka* (owl), the coin which dominated the markets throughout Eastern Mediterranean between the 5th and 2nd centuries BC. Mining started in the prehistoric period. Intensive exploitation began toward the end of the 6th and culminated in the 4th century BC. Brief periods of occasional exploitation, usually of slag (ore refuses), date to the roman and byzantine periods (2nd c. BC-6th c. AD). In the peak of the mining activity, during the classical period, thousands of slaves and free workers are estimated to have laboured in Lavreotike, in numerous silver mines and refining workshops.

Re-exploitation of the mines is connected with the establishment of the modern Greek State. In the 19th century the Kingdom of Greece granted works permit initially to the company *Hilarion Roux et Cie* and later to the *Greek Mining Company of Laurium* of Andreas Syngros and the *French Company of Laurium*. The ancient galleries were reworked or new ones were dug, along with shafts. Installations for storage, sorting, transportation of the ore were built, also housing developments for the miners, among which Lavrion that soon evolved into a town.

Mining and metallurgical installations in the Souriza-Agrileza valley (Drymos II Archaeological Site) were made open to the public since the Ephorate of Antiquities of East Attica, Ministry of Culture and Sports actualized the project "Archaeological pathways network and infrastructure for the archeological site of the ancient mines and metallurgical workshops in the Souriza-Agrileza valley, at Lavreotike, Attica (1st phase)".

Numerous ancient buildings were uncovered through excavation and selectively restored. The site is traversed by a safe, 1950m-long walking trail, with rest areas (Green trail). Signs along the route present information on the operations in antiquity and in the modern era. A second route (Blue trail), 360m long terminating at a rest area, is accessible to people with disabilities. At the terminal there is an informative sign for people with visual impairments. The site is connected to the workshops in the visitable Drymos I Archaeological Site and the workshop complex known as *Asklepiakon*.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**

Αρχαιολογικό Μουσείο Λαυρίου,
Ανδρέα Κορδέλλα 1, Λαύριο, Τηλ.: 22920 22817

Κείμενα: Δρ Ελένη Ανδρικού, Μαρία Στάθη, Δρ Άγγελος Μπούφαλης, Δρ Μαρία Ψαλλίδα, αρχαιολόγοι

Επιμέλεια: Μαρία Στάθη, αρχαιολόγος

Γενική επιμέλεια: Δρ Ελένη Ανδρικού, αρχαιολόγος

Μετάφραση: Χρυσούλα Γραϊκά

Επεξεργασία σχεδίων: Δρ Αλίκη Σπυροπούλου, αρχιτέκτονας

Φωτογραφίες αρχαιολογικών χώρων και αρχαίων αντικειμένων: Αρχείο ΕΦΑΑνΑτ

Σχεδιασμός - Παραγωγή: Printall

**MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
EPHORATE OF ANTIQUITIES OF EAST ATTICA**

Archaeological Museum of Lavrion
1, Andrea Kordella st, Lavrion, Tel.: +30 22920 22817

Text: Dr Eleni Andrikou, Maria Stathi, Dr Angelos Mproufalidis, Dr Maria Psallida, archaeologists

Editing: Maria Stathi, archaeologist

General supervision: Dr Eleni Andrikou, archaeologist

Translation: Chryssoula Graika

Plan processing: Dr Ailiki Spyropoulou, architect

Photographs of archaeological sites and ancient artifacts: Archive EphAAnAt

Design - Production: Printall

www.efaanat.gr

Τηλ. / Tel: +30 210 3213122

e-mail: efaanat@culture.gr

**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ
ΣΟΥΡΙΖΑΣ-ΑΓΡΙΛΕΖΑΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ**

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΔΡΥΜΟΥ

**ARCHAEOLOGICAL TRAILS
IN THE SOURIZA-AGRILEZA
VALLEY OF LAVREOTIKE**

DRYMOS ARCHAEOLOGICAL SITE

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Co-funded by Greece and the European Union

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

HELLENIC MINISTRY OF CULTURE & SPORTS
EPHORATE OF ANTIQUITIES OF EAST ATTICA

Ηχερσόνησος της Λαυρεωτικής, το νοτιότερο τμήμα της Αττικής, αποτελούσε στην αρχαιότητα τμήμα της πόλης - κράτους των Αθηνών. Περιλάμβανε επτά δήμους: Ανάφλυστος, Φρεάρριοι, Βήσα, Αμφιτροπή, Θορικός, Σούνιο και Ατήνη.

Η κοιλάδα της Σούριζας - Αγριλέζας, που ανήκε στον αρχαίο δήμο Σουνίου, εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή των μεταλλείων, που εκτείνεται από το ακρωτήριο Σούνιο έως τα υψώματα της Πλάκας και από την Συντερίνα και τον Χάρακα έως το Λαύριο και τον Θορικό. Στη Σούριζα παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση μεταλλευτικών στοών και εργαστηρίων καθαρισμού μεταλλεύματος, που μαρτυρούν ότι επρόκειτο για σημαντικό κέντρο εξόρυξης και επεξεργασίας του αργυρούχου μεταλλεύματος.

Το υπέδαφος της Λαυρεωτικής ήταν πλούσιο σε διάφορα μεταλλεύματα και ορυκτά. Το πλουσιότερο μεταλλοφόρο κοιτάσμα ήταν εκείνο του αργυρούχου μολύβδου. Από την εκμετάλλευσή του οι Αθηναίοι έκοβαν τις περίφημες αττικές γλαύκες, το νόμισμα που κατέκτησε τις αγορές σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο από τον 5^ο έως και τον 2^ο αιώνα π.Χ. Η εξόρυξη του μεταλλεύματος άρχισε από την προϊστορική εποχή. Η εντατική όμως εκμετάλλευση ξεκίνησε στα τέλη του 6^{ου} και κορυφώθηκε στον 4^ο αιώνα π.Χ. Σύντομες περιόδους, ευκαιριακής όμως εκμετάλλευσης, συνήθως των απορριμμάτων (σκωριών), χρονολογούνται στη ρωμαϊκή και τη βυζαντινή περίοδο (2^{ος} π.Χ. - 6^{ος} μ.Χ. αι.). Στο απόγειο της μεταλλευτικής δραστηριότητας, κατά την κλασική περίοδο, υπολογίζεται ότι χιλιάδες δούλων και ελευθέρων εργάζονταν στη Λαυρεωτική σε πολυάριθμα αργυρωρυχεία και εργαστήρια επεξεργασίας μεταλλεύματος.

Η επανεκμετάλλευση των μεταλλείων συνδέεται με την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους. Τον 19^ο αιώνα το Βασίλειο της Ελλάδος παραχώρησε άδεια εκμετάλλευσης αρχικά στην εταιρεία *Hilarion Roux et Cie* και αργότερα στην *Ελληνική Εταιρεία Μεταλλείων Λαυρίου* του Ανδρέα Συγγρού και στην *Γαλλική Εταιρεία Μεταλλείων Λαυρίου*. Οι αρχαίες στοές ξαναχρησιμοποιήθηκαν ή ανοίχτηκαν νέες, καθώς και φρέατα. Κατασκευάστηκαν εγκαταστάσεις για την αποθήκευση, διαλογή, μεταφόρτωση του μεταλλεύματος και οικισμοί μεταλλωρύχων, όπως το Λαύριο που σύντομα εξελίχθηκε σε πόλη.

Οι μεταλλευτικές και μεταλλουργικές εγκαταστάσεις στην κοιλάδα της Σούριζας - Αγριλέζας (αρχαιολογικός χώρος Δρυμού 2) έγιναν προσιτές στο ευρύ κοινό, καθώς η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού υλοποίησε το έργο «Διαμόρφωση αρχαιολογικών διαδρομών – υποδομές ανάδειξης στον αρχαιολογικό χώρο των μεταλλουργικών εργαστηρίων και μεταλλείων στην κοιλάδα της Σούριζας - Αγριλέζας Λαυρεωτικής (Α' Φάση)» ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΑΤΤΙΚΗ 2014-2020 με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πολλές αρχαίες εγκαταστάσεις αποκαλύφθηκαν με ανασκαφικούς καθαρισμούς και αποκαταστάθηκαν επιλεκτικά. Τον χώρο διατρέχει διαδρομή ασφαλούς περιήγησης, μήκους 1.950μ. με στάσεις ανάπαυσης (Πράσινη διαδρομή). Πινακίδες σε όλο το μήκος της παρέχουν πληροφορίες για την δραστηριότητα στην αρχαιότητα, αλλά και στα νεότερα χρόνια. Δεύτερη διαδρομή, η Μπλε, μήκους 360μ., που καταλήγει σε στάση ανάπαυσης, εξυπηρετεί κινητικά εμποδιζόμενους ανθρώπους. Στο τέρμα της, ενημερωτική πινακίδα απευθύνεται σε ανθρώπους με προβλήματα στην όραση. Ο χώρος αποτελεί συνέχεια με τα εργαστήρια στον επισκέψιμο αρχαιολογικό χώρο του Δρυμού 1 και το εργαστηριακό συγκρότημα γνωστό με το αρχαίο όνομα Ασκληπιακόν.

Λavreotike peninsula, the southernmost part of Attica, was in antiquity part of the city-state of Athens. It comprised seven *demes* (municipalities): Anaphlystos, Phrearrioi, Bessa, Amphitrope, Thorikos, Sounion and Atene.

The Agrileza-Souriza valley belonged to the ancient *deme* of Sounion and falls into the broader area of the mines which extends from Cape Sounion to the heights of Plaka and from Synterina and Harakas to Lavrion and Thorikos. Souriza concentrates the biggest number of mining galleries and ore cleansing workshops, which means that it was an important center for the mining and processing of antiferrous ore.

